

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

Økonomi- og
Erhvervsministeriet

MODTAGET I UDENRIGSMINISTERIET/EU-SEKRETARIATET
DEN 21/12

Resumé

Europa-Kommissionen har den 21. juli 2001 offentliggjort et udkast til meddelelse fra Kommissionen om bødefritagelse eller bødenedsættelse i kartelsager. Meddelelsen skal erstatte Kommissionens meddelelse fra 1996 om bødefritagelse eller bødenedsættelse i kartelsager.

21. december 2001

1. Baggrund og indhold

Efter fem års anvendelse har Kommissionen nu tilstrækkelige erfaringer til at ændre sin hidtidige politik. Erfaringerne har således vist, at Kommissionens bøde praksis kan gøres mere effektiv ved hjælp af større gennemsigtighed og vished med hensyn til de betingelser, som gælder for bødenedsættelse.

Kommissionen er af den opfattelse, at det forhold, at en virksomhed samarbejder om afsløringen af et kartel, har en værdi i sig selv. Kommissionen mener, at det er i Fællesskabets interesse at give virksomheder, som samarbejder med Kommissionen, en favorabel behandling. Den interesse, som forbrugerne og borgerne har i, at hemmelige karteller afsløres og forbydes, vejer tungere end interessen i at pålægge virksomheder bøder.

Kommissionens meddelelse omfatter hemmelige karteller mellem konkurrenter vedrørende prisfastsættelse, produktions- eller salgskvoter, deling af markeder, herunder samordning af tilbudsgivning, eller import- eller eksportbegrænsninger. Sådanne former for praksis er blandt de alvorligste konkurrencebegrænsninger, som Kommissionen beskæftiger sig med, og som i sidste ende resulterer i prisforhøjelser m.v. til skade for forbrugerne og den europæiske industri.

Kommissionens udkast til meddelelse er et led i den moderniseringsproces, som Kommissionen har iværksat på konkurrenceområdet, og udkastet skal ligeledes ses i lyset af de bestemmelser om bødefritagelse eller bødenedsættelse (leniency-programmer), som allerede findes i en række medlemsstater og i USA.

Den vigtigste ændring i forhold til 1996-meddelelsen er, at der nu skelnes klart mellem amnesti (bødefritagelse) og bødenedsættelse.

Amnesti vil ifølge udkastet til meddelelse blive givet til den første virksomhed, som informerer Kommissionen om et kartel, som Kommissionen endnu ikke har fået kendskab til. Virksomheden skal opfylde følgende krav:

- a). Den skal fremlægge bevismateriale og oplysninger, som kan sætte Kommissionen i stand til at gennemføre en uanmeldt kontrolundersøgelse.
- b). Den skal forsyne Kommissionen med alt bevismateriale og alle oplysninger, som den er i besiddelse af, og den skal samarbejde fuldt ud, permanent og effektivt med Kommissionen under hele den administrative procedure.
- c). Den skal bringe sin deltagelse i kartellet til ophør senest på det tidspunkt, hvor den indberetter den formodede overtrædelse.
- d). Den må ikke have tvunget andre virksomheder – gennem sin økonomiske styrke eller på anden måde – til at deltage i den ulovlige aktivitet.

En virksomhed, som ønsker at anmode Kommissionen om bødefritagelse, har ifølge udkastet til meddelelse mulighed for indledningsvis at præsentere oplysninger m.v. for Kommissionen i hypotetisk form for at få afklaret, om den på dette stadium kan få indrømmet en bødefritagelse.

Når Kommissionen har modtaget oplysninger, beviser m.v. fra den første virksomhed, som søger om amnesti, udsteder Kommissionens Generaldirektorat for Konkurrence et skriftligt modtagelsesbevis, og Kommissionen indrømmer samtidigt virksomheden en betinget bødefritagelse. Hvis virksomheden ved afslutningen af den administrative procedure har opfyldt de nødvendige krav, bekræfter Kommissionen bødefritagelsen i den endelige beslutning.

Andre virksomheder kan opnå **bødenedsættelse**, hvis de forsyner Kommissionen med dokumentation og oplysninger, som kan udgøre et bevis for et kartel.

Ifølge udkastet til meddelelse skal bevismaterialet udgøre en "betydelig merværdi" i forhold til det bevismateriale, som Kommissionen allerede er i besiddelse af. Endvidere skal virksomheden have bragt sin deltagelse i kartellet til ophør.

Kommissionen afgør i den endelige beslutning, hvor stor en nedsættelse en virksomhed kan opnå afhængigt af tidspunktet for fremlæggelsen af bevismateriale og kvaliteten af dette bevismateriale.

Ifølge udkastet til meddelelse vil der kunne ske følgende nedsættelser af den bøde, der ellers ville være blevet pålagt,

- 50-30% til den første virksomhed
- 30-20% til den anden virksomhed
- indtil 20% til de efterfølgende virksomheder.

Virksomheder, som anmoder om bødenedsættelse, får et modtagelsesbevis fra Generaldirektoratet for Konkurrence. Hvis Kommissionen når frem til den foreløbige konklusion, at der kan indrømmes en bødenedsættelse, bliver de pågældende virksomheder orienteret senest på det tidspunkt, hvor klagepunkterne meddeles. Den endelige bødenedsættelse og Kommissionens begrundelse vil dog først fremgå af den endelige beslutning.

2. Nærheds- og proportionalitetsprincippet:

Meddelelsen om bødefritagelse eller bødenedsættelse i kartelsager skønnes ikke at have direkte effekt på hverken nærheds- eller proportionalitetsprincippet. Regeringen vurderer ligeledes, at forslaget er i overensstemmelse med nærheds- og proportionalitetsprincippet.

3. Europa-Parlamentets holdning

Udkastet til meddelelse om bødefritagelse eller bødenedsættelse har ikke været forelagt Europa-Parlamentet.

4. Gældende dansk ret

Den danske konkurrencelov, jf. lovbekendtgørelse nr. 687 af 12. juli 2000, indeholder ikke bestemmelser om bødefritagelse eller bødenedsættelse i kartelsager.

5. Høring

Kommissionens udkast til ny meddelelse om bødefritagelse eller bødenedsættelse har være forelagt medlemmerne af Specialudvalget vedrørende konkurrenceregler. Landbrugsrådet, Finansrådet, Realkreditrådet havde ikke bemærkninger til Kommissionens udkast.

Søfartsstyrelsen, som generelt støtter udkastet, har anført, at den bærende ide i Kommissionens udkast til ny meddelelse er incitamentet til afsløring af ulovlig aktivitet gennem hurtig anmeldelse – med størst fordel til den virksomhed, der fremlægger bevismateriale først. Dette bør ifølge ikke føre til, at spørgsmålet om en virksomheds bødefritagelse og bødenedsættelse afgøres på ydre tilfældigheder omkring anmeldelsestidspunktet.

Også Danmarks Rederiforening støtter udkastet, idet Rederiforeningen dog efterlyser en bestemmelse om, at flere virksomheder kan opnå bødefritagelse, f.eks. hvis det beror på tilfældigheder eller lignende, at den ene virksomhed er

kommet før den anden med en anmeldelse. Endvidere bør kravet om betydelig merværdi for bødenedsættelse, for så vidt angår en lavere grad af nedsættelse (en nedsættelse op til 20%) ifølge Rederiforeningen udformes således, at der ikke nødvendigvis skal gælde et krav om betydelig merværdi.

Advokatsamfundet ser ud fra en retssikkerhedsbetragtning positivt på en yderligere klarhed i meddelelsen, men finder det beklageligt, at bødenedsættelserne er baseret på, hvem der kommer først. Dette kan ifølge Advokatsamfundet give anledning til en ubehagelig konkurrence mellem virksomhederne om at anmelde hinanden. Dette system bør derfor ifølge Advokatsamfundet gøres mere retfærdigt.

Handelskammeret er enig i, at en vis rabat til en virksomhed, som medvirker til opklaring af lovovertrædelser, er rimelig. Men man bør undgå at opbygge systemer, der dyrker angiveri og måske tilskynder til tvivlsomme anklager mod andre. Derfor må der skelnes mellem angiveri og nedslag for egne gerninger. Handelskammeret er imod, at der gives bødefritagelse for anmeldelse af en for Kommissionen hidtil ukendt kartelsag. Derimod er Handelskammeret mindre betænkelige ved at give bødenedsættelse i den type sager, hvor en virksomhed anmelder et kartelsamarbejde. Hvis denne virksomhed også får en bøde – om end nedsat – vil det ifølge Handelskammeret modvirke tvivlsomme anklager. Tilsvarende finder Handelskammeret, at bødenedsættelse også er naturligt i forbindelse med de sager, hvor en virksomhed samarbejder om at opklare en allerede kendt kartelsag.

Dansk Industri og Bryggeriforeningen er betænkelige ved en ordning, som belønner den første karteldeltager, der afslører kartellets eksistens. Med de foreslåede ændringer er der fortsat en risiko for vilkårlighed, og det vil ofte være tilfældigt, hvilken virksomhed der vil blive omfattet af de foreslåede "først til mølle"-regler.

6. Lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser

Meddelelsen har ingen lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

7. Samfundsøkonomiske konsekvenser

Det må antages, at meddelelsen om bødefritagelse eller bødenedsættelse kan medvirke til, at hemmelige karteller, som oftest resulterer i prisforhøjelser til skade for forbrugerne og industrien i EU, kan blive afsløret på et så tidligt tidspunkt som muligt, så de økonomiske skadevirkninger begrænses mest muligt.

8. Tidligere forelæggelse i Europaudvalget

Sagen har ikke tidligere været forelagt Europaudvalget.